

De vruchtbare grond op de es en onder langs de es (de "lage egge") onder de rook van Wierden leende zich uitstekend voor landbouw en veeteelt. Het lager en ten oosten gelegen Lage Veld, waar ook gronden van De Barkel lagen, was zeer nat en moerassig.

Het landgoed De Barkel is een voorbeeld van een eeuwenoude pachtboerderij die twee eeuwen lang (van 1708 tot 1906) eigendom was van een van de textielfabrikanten-families (Ten Cate) van Twente. Rond 1850 omvatte De Barkel ca. 100 ha. De kern bestond uit ca. 20 ha. grasland en bouwland met omzoming van akkerwallen (hakhout) en verder hoofdzakelijk heidegrond. Nu is de vorm nog duidelijk zichtbaar, maar heeft zich rond de akkerwal bos gevormd uit de voormalige heidevelden (bron: Kadastrale kaart 1862). Rond die tijd was naast de boerderij een parkachtige tuin aangelegd met o.a. enkele groepjes enorme Acacia-bomen. Daarin stond een koepel die door de "Heeren" (lees textielfabrikanten) o.a. werd gebruikt als jachthuis. De boerin of de meid moesten dan een klare jenever schenken en voor worst en kaas zorgen.

Tegenwoordig is Landgoed De Barkel gerangschikt onder de Natuurschoonwet (NSW). De oorspronkelijke vorm, met een kern van weidegrond rond een centraal erf met landhuis en bossen rondom, is nog steeds goed zichtbaar. De huidige eigenaren (4e generatie fam. Boom) maken zich sterk om hun Landgoed De Barkel met het landhuis en de bossen, lanen en tuinen in stand te houden. Ten behoeve van geïnteresseerde bezoekers is een pleisterplaats gebouwd.

De "Pleisterplaats De Barkel", is een innovatief belevingscentrum met archeologische en cultuurhistorische informatie, in de rust en ruimte van de natuur. Het is een informatiecentrum voor pre-historische grafheuvels (3000vC tot 1000 v C) en cultuurhistorie vanaf ca. 1300 n.C. Op gezette tijden is de Pleisterplaats geopend zodat men hier met moderne audio-visuele middelen de historie en het heden van "de Barkel" kan beleven en in de geschiedenis van de grafheuvels kan duiken.

De doelstelling voor het beheer van het landgoed is het behoud van landschap, natuur en cultureel erfgoed. Het streven is te komen tot een "oud natuurbos" met inlandse boomsoorten met een grote diversiteit. Er is geen sprake van het streven naar productie. Voor zover nodig zal bestaand bos worden omgevormd.

Bestaande cultuurhistorische elementen worden uiteraard zo veel mogelijk in stand gehouden en onderhouden. Voorbeelden zijn de 17e-eeuwse waterput, de leemgaten van de vroegere leemovens en de historische beukenlaan. Ook het landhuis met parktuin wordt zoveel mogelijk authenticiteit meegegeven.

Het landgoed en uiteraard de pleisterplaats is opengesteld voor publiek, voor zover het de aangegeven wandelpaden betreft en onder de voorwaarden op de openstellingsborden genoemd.

7 Derde Lageveldsweg en de aangelegde beplanting van Staatsbosbeheer

Wandelend door het gebied rondom de Derde Lageveldsweg ("Het Lage Veld") valt op dat de gronden hier een stuk lager liggen dan op de stuwwal bovenlangs de Hexelseweg. Bij de ruilverkaveling van het gebied (1983-1992) is het gebied verrijkt met ca. 10 ha. bos en randbeplanting. Hierdoor heeft de flora en fauna hier meer kansen gekregen.

Veel vogelsoorten en ook de das en de vos zijn hier waargenomen. Er bestaat een behoorlijke kans dat reeën gespot kunnen worden. In het meest noordelijke gedeelte van de Derde Lageveldsweg (waar weer aansluiting met de 2e Lageveldsweg en de Hexelseweg wordt gevonden), is nog een stuk hoogveenheide bewaard gebleven. Dit is de habitat van de zeldzame boomkikker en ook van de heikikker.

Startpunten:

Schaapskooi Hoge Hexel, Piksenweg 6a Hoge Hexel
Pleisterplaats "de Barkel" Hexelseweg 52 b

Openbaarvervoer:

Station Wierden; lopend ca. 1 uur (5 km) naar Schaapskooi Hoge Hexel.

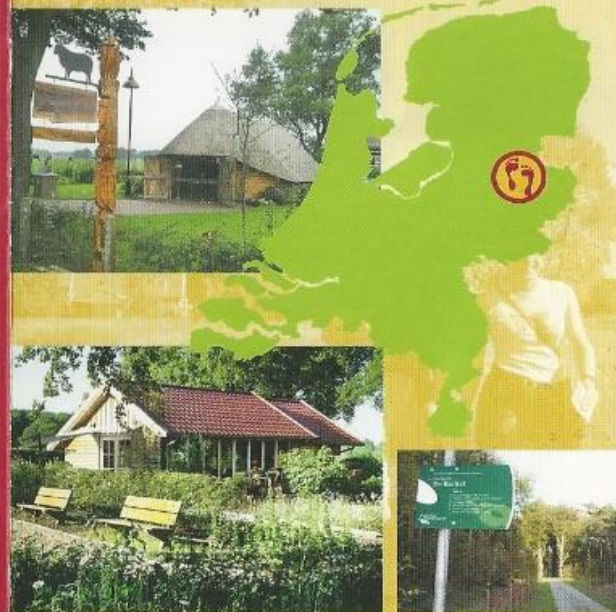
Station Wierden; lopend ca. 45 min. (3,3 km) naar Pleisterplaats "de Barkel" Hoge Hexel.

Volg "groene" route van het Wandelnetwerk-Twente.

OMMETJE "DE BARKEL"

Het "Ommetje de Barkel" is een ca. 8 km lange wandeltocht vanaf de Schaapskooi aan de Piksenweg in Hoge Hexel of startend vanaf het landgoed De Barkel. De wandelroute loopt door het mooie essenlandschap en bossen rondom het dorp Hoge Hexel in de gemeente Wierden. Op het landgoed "De Barkel" maakt u kennis met de rijke historie van dit landgoed, de daar aanwezige grafheuvels en de aangelegde "historische tuin". Tevens wandelt u door duurzaam beheerd bos. Bij de schaapskooi in Hoge Hexel kunt u genieten van de monumentale rust in een oeroud boerenlandschap.

Uitgave, samenstelling en initiatief:
Stichting Cultureel Erfgoed
Hoge Hexel in samenwerking met
Stichting Cultureel Erfgoed de Barkel.

OMMETJE "DE BARKEL" 8 KM

Hoge Hexel

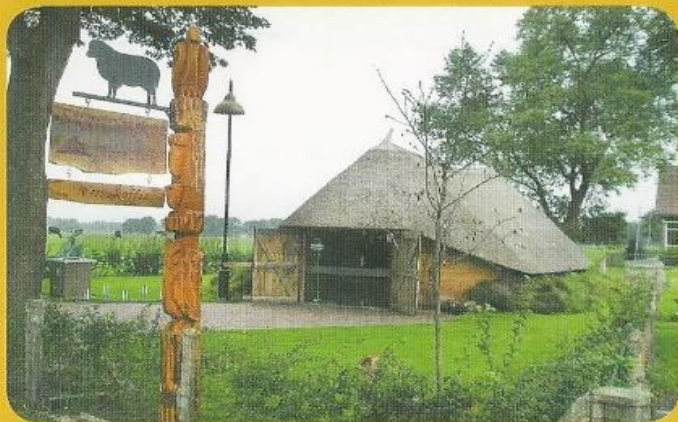
Hoge Hexel ligt ten noorden van de kern van Wierden en verbindt de buurgemeenten Hellendoorn en Vriezenveen. Het dorp ligt op een verhoogde rug (stuwwal) in het landschap, dat ontstaan is door schuivend landijs tijdens de laatste ijstijd.

Op deze hoge gronden ontstonden de eerste bouwlanden (essen). De wegen liggen om en over de essen waardoor de erven zijn verspreid. Deze verspreide erven vind je nu nog duidelijk terug. De omliggende lage gronden werden gebruikt als wei- en hooilanden (veengrond). De Schaapskooi, samen met de aangrenzende schuur, vormt een ruimtelijk geheel in de fraaie landschappelijke omgeving.

Het dorp Hoge Hexel met haar aangrenzende buurtschappen "Piksen" en "Bekkenhaar" telt ongeveer 1100 inwoners en kan bogen op een eeuwenoude geschiedenis ingepast in een landelijke omgeving.

1 "t Skoop'nskot"

De met riet gedekte schaapskooi werd rond 1800 op het "erve Berends" in Hoge Hexel gebouwd. Kenmerkend aan deze schaapskooi zijn de houten wanden die aan de buitenzijde met aarde zijn aangevuld.

In deze aarden wallen staan de houten schoorpalen die de kapconstructie zijdelings steunen. Op de verdiepte bodem van de schaapskooi werden afgestoken heideplaggen met de mest van de schapen afgewisseld. De heideplaggen deden dienst als een soort stro.

Met deze menging van heideplaggen en mest werd na de winter de rond het erf liggende akkers op de essen vruchtbaar gehouden. Tot 1923 bezat het erve Berends 120 schapen die destijds over de lageregelegen heidevelden graasden.

Rond 1980 werden de gronden rondom Hoge Hexel verkaveld waarmee ook de boerderijfunctie van het voormalig "erve Berends" is gestopt. Om het culturele erfgoed zo goed mogelijk te behouden werd de schaapskooi door de "Rijksdienst voor de Monumentenzorg" op de lijst van Monumenten geplaatst. Desondanks raakte de schaapskooi in de loop der jaren steeds verder in verval. Door een aantal enthousiaste Hexelaars werd de onafhankelijke en zelfstandige Stichting "Cultureel Erfgoed Hoge Hexel" opgericht en is met ondersteuning van subsidiegelden de vervallen schaapskooi herbouwd tot wat hij nu is.

2 Kikkerpoel

De kikkerpoel ligt aan de rand van het voormalig erf "klein Douwel" en huisvest een leger aan kikkers. Rond 1990 werd deze "wel" met ondersteuning van het Overijssels landschap door de toenmalige eigenaar als kikkerpoel ingericht. Deze "wel" werd in het verleden als veedrinkplaats gebruikt.

Het "Welwater" is water dat natuurlijk naar de oppervlakte welt door het ontbreken van afsluitende leemformaties in de ondergrond. Het is grondwater dat zich onder druk een weg zoekt vanaf hoger gelegen delen. Door de geïsoleerde ligging wordt deze poel veelal gebruikt als drink-plaats voor reeën die in de directe omgeving in de natuurgebieden leven.

3 Vitenspad

Onder dit waterwingebied zit op tientallen meters diepte het grondwater dat Vitens oppompt. Vitens heeft een vergunning voor het winnen van 2,5 miljoen m³ grondwater per jaar op de terreinen bij Hoge Hexel.

Het opgepompte water wordt getransporteerd naar het aangrenzende drinkwater-productiebedrijf waar het geschikt wordt gemaakt als drinkwater om aan de klant te kunnen leveren. Alleen door de kwaliteit van de waterbronnen te beschermen en de voorraden zorgvuldig te beheren, kunnen we nu en in de toekomst goed drinkwater blijven leveren.

Vervuiling in het grondwater moet worden voorkomen. Vitens stimuleert daarom schone activiteiten, zoals milieuvriendelijke recreatie, biologische landbouw en natuurontwikkeling, rond de waterwinningen.

De gebieden waar ons drinkwater vandaan komt zijn vaak prachtig. Vitens wil duurzaam omgaan met haar waterwingebieden. Dat is goed voor de waterbronnen en het draagt bij aan de kwaliteit van de omgeving.

4 Oude Zwolse weg

De gronden ten oosten en zuiden van Wierden stonden tot in de middeleeuwen driekwart van het jaar onder water. Ten noorden en west- en lagen uitgestrekte heidevelden. Omstreeks 1400 is het dorp Wierden een belangrijke pleisterplaats aan de grote heirwegen van Deventer en Zwolle richting Duitsland. Een echte driesprong, waar men de richting kon kiezen naar Duitsland of naar de Hanzestad Deventer of naar Zwolle en Kampen via 't Heksel (Hoge Hexel). De route naar Zwolle ging over de "Grote weg van Wierden naar Zwolle", wat nu de Oude Zwolseweg is. Later is de parallel gelegen Hexelseweg de hoofdweg geworden.

5 Grafheuvels

Twente werd al heel vroeg bewoond. In de omgeving van De Barkel bevinden zich nog enkele grafheuvels uit de IJzertijd (ca. 1500 vC) en de Jonge Steentijd (ca. 3000 vC). Ze werden gebruikt voor het begraven van de dierbaren van de toenmalige bewoners van het gebied (de eerste boeren).

Bij de Pleisterplaats De Barkel is, op historisch verantwoorde wijze, een grafheuvel nagebouwd uit de Jonge Steentijd. Het origineel is in 1947 blootgelegd bij de ontginning van de heide, enkele honderden meters verderop.

Historicus prof. Heijszeler heeft hierover gedetailleerd gerapporteerd. Deze nagebootste grafheuvel is afgedekt met een glasplaat zodat de zgn "steenkipakking" die als afdekking van het lichaam diende, zichtbaar is.

6 Historie van het NSW-Landgoed "De Barkel"

Aan de T-splitsing Oude Zwolseweg en Bruinehoopsweg en even verderop aan de Hexelseweg en op het landgoed De Barkel zijn overigens nog grafheuvels te zien uit de Vroege IJzertijd (1500vC) en zelfs uit de Jonge Steentijd (3000 vC).

De Barkel wordt al in 1410 vermeld als "de Berckelmaet". Het moet toen al een boerenervé geweest zijn. De Barkel was van ca. 1450 tot ca. 1700 eigendom van het klooster in Sibculo en was dus één van de kloosterboerderijen, zoals er meer waren rond de buurtschap Hoge Hexel. Er was destijds vermoedelijk een verhoogde verbindingsweg met het dorp Vriezenveen en verderop Sibculo, waar een klooster stond.